

जाहिरातीचे दर.
खालील पत्र्यावर चौकशी
करावी
व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधिवास', पुणे

अर्थ

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु ४
(टपाल हसिल माफ)
किरकोळ अकास
एक आणा

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काले.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख २२ डिसेंबर, १९३७

अंक ५०

टिळक आयर्न अँड स्टील वर्क्स

सर्व प्रकारचे स्टील स्ट्रक्चरल वर्क (काम) तयार करतात]

मो. मु. टिळक

प्रो. मेकॅनिकल इंजीनियर,

दी प्रॉव्हिन्शियल बँक ऑफ

इंडिया लिमिटेड

हेड ऑफिस : बेंगलोर

शाखा : मुम्बई, दादर, पुणे, पुणे शहर, सोलापूर,
पांचगणी, कन्हाड

चेअरमन : स्वामसाहेब हाजी कासम, अय. अल. सी.

प्रेसिडेंट, कन्हाड म्युनिसिपालिटी

मॅनेजिंग डायरेक्टर : अस् पी ठाकर.

चालू ठेवी : द सा द शें. २% सेव्हिंग बँक ठेवी : द सा द शें ३%

मुदतीच्या ठेवीच्या दराबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी सर्व
प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात सविस्तर माहितीकरिता
बँकेकडे चौकशी करा

डॉ जी एस् गोरे, अजंट अच जी गद्रे, बी असेसी,
१७ मेन स्ट्रीट, पुणे. अजंट, लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

K. K. & Co.

Photographic Dealers
POONA.

— मन पसंत काम —

वक्तरीर-] रिसकूड ब्रदर्स-टेलर्स [गंठी
पणाची

सदाशिव हौदानजिक, पुणे

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या

प्रतीचें अत्यंत लोकप्रिय

झारापकर टेलरिंग

कॉलेज

आप्पा बळवंत चौक, पुणे २

[माहितीपत्रक मागवा]

उंसाची नवी लागवड सुरु झाली.

-कार्यक्रम- } डिसेंबर १९३७ मशिनरीचा दुसरा हप्ता
जानेवारी १९३८ मशिनरीचा तिसरा हप्ता } मुंबईस येणार.
फेब्रुवारी १९३८ मशिनरीचा शेवटचा हप्ता

साखरेचे भाव वाढले त्या प्रमाणांत नफाही वाढणार.

शेअर. आज घेऊन ठेवा; पुढे शेअरचे भाव वाढतील.

॥ विश्वासः फलदायकः ॥

सविस्तर माहिती व शेअर फॉर्मस खालील पत्र्यावर मिळतील.

दि बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट लि. पुणे.

२५७ बुधवार पेठ, पुणे २.

विविध माहिती

बँकास सुटी

शुक्रवार व शनिवार, ता २४ व २५ डिसेंबर, १९३७ रोजी "नाताळ" निमित्त बँका बंद रहातील

प्रोफेसर फिशर ह्यांचे व्याख्यान

लंडन युनिव्हर्सिटीचे सुप्रसिद्ध प्रोफेसर डॉ आर ए फिशर, एफ आर. एस, ह्यांचे गेल्या रविवारी पुणे येथे हिंदी आकडे-शास्त्र सभ्येच्या पुणे शाखेच्या विद्यमान प्रो वा गो काळे ह्यांचे अध्यक्षतेखाली "आकडेशास्त्रातील नमुना पद्धति" ह्या विषयावर उद्बोधक व्याख्यान झाले. व्याख्यानास हिंदी हवामान-सात्याचे प्रमुख डॉ. नॉर्मंड, शेतकी कॉलेजातील वेगवेगळ्या शाखाचे अधिपती व अनेक प्राध्यापक हजर होते

सरक्षक जकातीचा प्रश्न पुनः टारीफ बोर्डाकडे सोपविला

कागद, कागदाचा राधा व मॅगेशियम क्लोराईड ह्या ध्यांस सरकारने १९३१ साली दिलेल्या सरक्षणाची मुदत ३१ मार्च, १९३९ अखेर संपते. त्यानंतर किती संरक्षण आवश्यक आहे, ह्याविषयी चौकशी करून रिपोर्ट सादर करण्याचे काम सरकारने टारीफ बोर्डाकडे सोपविले आहे. कागदावरील जकातीवर बसविण्यांत आलेली करपट्टी अनावश्यक वाटल्यास बोर्डांने तशी शिफारस जातकाळ करण्यास हरकत नाही

टारीफ बोर्डांचा साखरेच्या ध्याचे सरक्षणाबाबत रिपोर्ट

हिंदी साखरेच्या ध्यास ३१ मार्च, १९३८ ते ३१ मार्च, १९४६ ह्या मुदतीत किती संरक्षण आवश्यक आहे, ह्याबाबत चौकशी करून शिफारसी करण्यासाठी हिडुस्थान सरकारने टारीफ बोर्डांची नेमणूक केली होती. बोर्डांने आपला रिपोर्ट सरकारास सादर केला आहे, परंतु त्यावरील आपल्या अभिप्रायाबरोबरच तो सरकार प्रसिद्ध करणार आहे ह्यामुळे, लोकमताचा सरकारावर परिणाम होण्यास कार्हाच साधन नाही ३१ मार्च, १९३८ च्या आत गव्हर्नर जनरल इन कौन्सिलने मध्यवर्ती कायदेमंडळास सरक्षक जकाती विषयी आपल्या सूचना सादर केल्या पाहिजेत, असे १९३२ च्या साखरेच्या सरक्षणा बाबतच्या कायद्यात एक कलम आहे

ढबू पैसे

ढबू पैसा हे कायदेशीर चलन असले, तरी ह्या नाण्याचा प्रसार मर्यादित करण्यात येत आहे व सरकारी तिजेच्याकडे येणारी नाणी परत बाहेर दिली जात नाहीत.

इंग्लंडमध्ये आरोग्य विम्याचे कार्य

ग्रेटब्रिटनमध्ये जनतेच्या आरोग्याचा विमा उतरून लोकास औषधपाण्याची सोय करून देण्याबाबतच्या विम्याची योजना अमलात आहे त्या योजनेच्या कार्यक्रमात एका वर्षात साडे-सहा कोटी रोग्यांना औषधे देण्यात आली आणि त्याप्रीत्यर्थ तीन कोटी रुपये खर्च झाला.

जननाच्या प्रमाणांत घट व त्याविषयी चौकशी

इंग्लंडमध्ये जननाचे प्रमाण कमी होत असून लोकसंख्या घटत चालली आहे ह्या प्रश्नाच्या चौकशीस आधार म्हणून जनन व मृत्यु ह्या सबधातली माहिती गोळा होण्यासाठी कायद्याची व्यवस्था व्हावयाचा आहे त्या विषयीचे एक बिल कॉमन्स सभेत वाचिले जात आहे

ग्रामसुधारणेवर ग्वालोर येथे व्याख्यान

ग्रामसुधारणा कार्याचे पंजाबमधले प्रवर्तक, मि ब्रेन, ह्यांचे प्रो. काळे ह्यांचे अध्यक्षतेखाली व्हिक्टोरिया कॉलेजच्या दिवाण सभेत ग्वालोर येथे सदीप व्याख्यान झाले.

नाताळानिमित्त टेलिफोनचे दरात सवलत

हिडुस्थानातून ग्रेट ब्रिटनमधील माणसाशी टेलिफोनवर बोलण्यास पहिल्या तीन मिनिटास ४० रु पडतात व नंतर प्रत्येक मिनिटास १३ रु. ५ आ पडतात. नाताळानिमित्त हे दर निम्मे करण्यात आले आहेत २५ व २६ डिसेंबर, १९३७ आणि २ जानेवारी, १९३८ ह्या दिवशी मात्र ही सवलत मिळणार नाही.

गोशाळानियंत्रक कायदा

गोशाळांच्या व्यवस्थेचे नियंत्रण सार्वजनिक हितदृष्ट्या व्हावे ह्या हेतूने एक कायदा करण्याचा मुंबई सरकारचा विचार आहे ह्या सबधातल्या मसुद्यांत कित्येक आक्षेपार्ह बाबी होत्या त्या एका शिष्ट मंडळाने मुख्य प्रधानांच्या नजरेस आणल्या असून त्याचा विचार होऊन नवीन बिल तयार करण्यात येईल असे आश्वासन सरकारतर्फे देण्यात आले आहे

इटलीने लेबर ऑफिसचे (मजूर संधाचे) सभासदत्व सोडले

इटलीने ११ डिसेंबर रोजी राष्ट्रसंघाचे सभासदत्व सोडले. आंतरराष्ट्रीय मजूरसंघ राष्ट्रसंघापासून स्वतंत्र आहे, म्हणजे मजूर संघाचा सभासद राष्ट्रसंघाचा सभासद असावाच लागतो, असे नाही राष्ट्रसंघाच्या सभासदापेक्षा लेबर ऑफिसचे सभासद ज्यास्त आहेत. जपानने राष्ट्रसंघातून अग काढून घेतले तरी लेबर ऑफिसचे सभासदत्व सोडले नाही. इटलीने मात्र हे सभासदत्व सोडल्याचे जाहीर केले आहे.

ट्रेझरी बिलांवर १ रु. ० आ. ७ पै दरांने ट्याज

रिझर्व्ह बँकेने गेल्या आठवड्यांत २ कोटी रुपयांची ट्रेझरी बिले विकली, त्यावर व्याजाचा दर सरासरीने द. सा. द. शे. १ रु. ० आ. ७ पै इतका पडला.

इपीरियल कौन्सिलची संशोधन कार्याकरिता ६ लक्ष

रुपयांची मंजुरी

इपीरियल कौन्सिल ऑफ अॅग्रिकल्चरल रिसर्चच्या गव्हर्निंग बोर्डाची सभा दिल्ली येथे नुकतीच भरली होती. सभेने नव्या संशोधन योजनास समति दिली व त्याप्रीत्यर्थ ६ लक्ष रु मजूर केले डेअरी तज्ञांच्या रिपोर्टांसहि गव्हर्निंग बोर्डांने मान्यता दिली. एक कीटक तज्ञ व एक कॉफी तज्ञ ग्रेटब्रिटनमधून मागविण्या-विषयीची सूचना नामजूर झाली कोयनेलच्या लागवडीच्या प्रसाराकरिता ४४ हजार रु. मंजूर करण्यात आले

लॉर्ड रे इंडस्ट्रियल म्युझियम, पुणे

लॉर्ड रे इंडस्ट्रियल म्युझियम, पुणे या संस्थेच्या सवर्धनासाठी मुंबई सरकारकडे या संस्थेच्या विश्वस्त मंडळाने मदतीसाठी योजना सादर केली आहे या योजनेतील मागणीचे पुष्ट्यर्थ पुणे येथील "पुणे प्रेस ओनर्स असोसिएशन, पुणे" व मुंबई येथील "महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स" या संस्थानी स्वास ठराव केले आहेत.

रिझर्व्ह बँकेच्या चलनी नोटा

रिझर्व्ह बँक पाच, दहा, शंभर, हजार व दहा हजार रुपयाच्या नोटा काढण्यास लवकरच प्रारंभ करणार आहे पन्नास व पाचशे रुपयांच्या नोटा न काढण्याचे बँकेने ठरविले आहे. हिडुस्थान सरकारच्या चलनाची व्यवस्था आता रिझर्व्ह बँकेकडे आहे.

मुंबई बंदरातून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

रु किंमत

५-१२-३७ ते ११-१२-३७

५०,९८,०४९

१२-११-३७ ते १८-१२-३७

९,७३,०९६

२१-९-३१ ते १८-१२-३७

३०७,२१,५२,३६९

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती	६१२
२ साम्राज्य आणि हिंदुस्थान	६१३
३ हिंदू ब्रिटन व्यापारी कराराची रस्सीसिच	६१४
४ "हिंदुस्थानचा राज्य-कारभार"	६१४
५ स्फुटविचार:-	
नवीन शिक्षण पद्धतीची योजना-डॉ. झकीर हुसेन ह्याच्या योजनेचा एक विशेष-मुबई सरकारचे स्वदेशी मालास उत्तेजन-	
मनुष्याचे यंत्रिकरण—	
दगडी कोळशापासून सा-यण-इंडियन अक्रोन्टन्सी बोर्ड	
६ मोटार रस्त्याची योजना	६१७
७ इयजी कॅलेंडरत सुधारणा	६१८
८ सहकारी चळवळ	६१९
९ दड थोपटू लागले	६१९
१० ट्रेडरी विलावराल न्याजाचा दर	६२०
११ निवडक बाजारभाव	६२०
१२ दिल्ली येथील सपहालय सस्थाची परिषद	६२१

अर्थ

बुधवार, ता २२ डिसेंबर, १९३७

साम्राज्य आणि हिंदुस्थान

ब्रिटिश साम्राज्यांतील राष्ट्रांच्या आर्थिक उन्नतीविषयींच्या प्रश्नांची चर्चा करण्यासाठी लंडन येथे रॉयल एंपायर सोसायटीच्या विद्यमाने नुकतीच एक परिषद भरली होती. साम्राज्यातील लोकांची रहाणी सुधारण्यासाठी संघटित प्रयत्न करणे हा तिचा मुख्य उद्देश होता. हिंदुस्थान सरकारचे माजी कार्यकारी मंत्री, सर फ्रँक नॉइस, ह्यांनी ह्या देशांतल्या परिस्थितीविषयी आपले विचार परिषदेपुढे मांडले. चांगले अन्न, अंगभर कपडे, स्वच्छ घरे ह्यांची आवश्यकता शेतीच्या धंद्यावर बहुतांशी अवलंबून राहणाऱ्या हिंदुस्थानात जितकी तीव्र आहे तितकी ती साम्राज्यातील दुसऱ्या कोणत्याहि देशात नाही असे त्यांनी सांगितले. हिंदी जनतेस मिळणारे अन्न पुष्टिदायक नसते आणि त्यासाठी धान्य, भाजीपाला व फळे ह्याची योग्य पैदास होण्याची व्यवस्था केली पाहिजे असे सर फ्रँक ह्यांनी सुचविले. नुसत्या पिकाचा विस्तार करून कार्यभाग होणार नसून हिंदी खेडेगावे रहाण्यास लायक आणि त्यातला शेतीचा धंदा उत्पादक होणे अगत्याचे आहे असा अभिप्राय त्यांनी व्यक्त केला. इंग्लिश लोकांचे लक्ष हिंदी जनतेने अधिक ब्रिटिश माल घ्यावा इकडे नेहमी असते पण माल विकत घेण्याचे ह्या देशाचे सामर्थ्यच मर्यादित आहे, तर तो परराष्ट्रीय माल खरेदी कसा करणार? ब्रिटिशांनी हिंदुस्थानचा कच्चाच नव्हे तर पक्का माल घेतल्यावाचून हिंदी लोकांनी ब्रिटिश मालास आश्रय द्यावा अशी अपेक्षा करणे व्यर्थ आहे असे सर फ्रँक नॉइस ह्यांनी निश्चून सांगितले. देवाण-चेवाणीचा हा व्यवहार आहे आणि तो हिंदुस्थानास परवडला पाहिजे केवळ साम्राज्याविषयींच्या अभिमानाचा पुरस्कार करून कार्यभाग होणार नाही हे ब्रिटिशांनी लक्षात ठेवावे

वरील वादविवादामध्ये सर फ्रँक नॉइस ह्यांचे, हिंदी खेडेगावांतील लोकांची प्रगति त्यांस स्थानिक परिस्थितीतच ठेवून घडवून आणली पाहिजे हे मत सर जॉन मेनार्ड, डुमरे एक सेवानिवृत्त

सिव्हिलियन, ह्यांनी सोडून काढले. हिंदुस्थानाच्या अडचणींशी परिचय असलेल्या ह्या अनुभवी गृहस्थांचे असे म्हणणे पडले की येथील खेडेगांवांमध्ये आजच माणसाची गर्दी उडाली आहे आणि बेकारी माजली आहे आणि त्यासाठी लहान-मोठे उद्योगधंदे काढून त्यास आपल्या टापूत काम मिळेल अशी सोय केली पाहिजे लोकसंख्या वाढत जाणार आणि तिच्याबरोबर खेडेगांवी लोकांची बेकारी अधिकाधिक विकट होणार. ह्या लोकांनी अनुत्पादक मर्यादेमध्ये राहून आपला चरितार्थ कसा चालवावा हे खेडेगावी जनतेस शेतीशिवाय इतर व्यवसायात उद्योग मिळ त्यावाचून तिच्या दुःस्थितीचा प्रश्न सुटायचा नाही हा महत्त्वाचा व चिंतनीय मुद्दा सर जॉन मेनार्ड ह्यांनी पुढे मांडला. सर सेल्व्हिन फ्रिँटल ह्यांनी असे सांगितले की उद्योगधंद्याचा विस्तार झाला तरी बेकारीचा प्रश्न सुटण्यास तेवढ्याने विशेष सहाय मिळेल असे नाही. हिंदी जनतेची आर्थिक स्थिति सुधारणे ही केवळ आर्थिक स्वरूपाची गोष्ट नाही आपला भौतिक अभ्युदय व्हावा असे सामान्य माणसास आतून वाटले पाहिजे आणि त्याची मनोभूमिका बदलणे हे संघटित सस्थांचे काम आहे. सर सेल्व्हिन ह्यांचा हा अभिप्राय अगदी एकांगी आहे हे सांगण्यास नको. सर हेन्री लॉरेन्स ह्यांनी असे सुचविले की साम्राज्यातील इतर भागात हिंदी लोकांस जाण्यास व वसाहत करण्यास संघी देणे आवश्यक आहे

सेवानिवृत्त होऊन ह्या देशातून स्वगृही गेलेल्या नोकरांनी प्रकट केलेल्या विचारांचा हिंदुस्थानचे हाय कमिशनर, सर फिरोजखान नून, ह्यांनी समारोप केला. ऑस्ट्रेलिया, न्यूझीलंड इत्यादि साम्राज्यांतर्गत राष्ट्रांशी हिंदुस्थानची तुलना केल्यास हिंदी लोकांची रहाणी किती हलक्या दर्जाची आहे, हे दिसून येते असे म्हणून हा देश दरिद्री राहिला असता ब्रिटिश साम्राज्याची बळकटी कशी टिकणार ह्याचा विचार झाला पाहिजे असे त्यांनी सांगितले. साम्राज्याचे बळ पुष्कळ अशांनी हिंदुस्थानच्या सुस्थितीवर अवलंबून असल्याने ह्या देशातील जनतेची आर्थिक स्थिति सुधारण्यास सर्व साम्राज्य-प्रेमी लोकांनी हातभार लावला पाहिजे अशी त्यांनी सूचना केली. ब्रिटिश साम्राज्य-प्रदाराचा हिंदुस्थानचा अभ्युदय हा पाया आहे आणि तो कच्चा राहिल्यास सन्नव इमारतीस घोका आहे असेही त्यांनी बजावले. अर्थशास्त्रीय तज्ञ म्हणून हिंदुस्थानच्या सरकारसाठी मि ग्रेगरी ह्यास सल्लागार नेमण्यात आले आहे. त्यांचे ह्या देशाच्या वर्तीने सर फिरोजखान यांनी स्वागत केले. त्यास मात्र हिंदी लोकमताचा पाठिंबा नाही हे त्यांनी ध्यानात वागवावयास हवे होते. हिंदुस्थानच्या जनतेची रहाणी सुधारण्याच्या हेतूने मि ग्रेगरी योजना सुचवणार आणि त्या योजने ह्या देशाचे आर्थिक नशीब उघडणार ही बालिश कल्पना त्याच्या डोक्यात कशी आली हे आश्चर्य आहे

सिंधमधील नवीन रस्ते

सिंधच्या प्रांतिक सरकारने येत्या पाच वर्षांत ८०० मैल लांबीचे नवे रस्ते तयार करण्याचे ठरविले आहे. रेल्वेच्या फाट्यास पोषक होतील, असेच रस्ते हाती घेण्यात येतील. हिंदुस्थान सरकार ह्या रस्त्यांसाठी पेट्रोल फंडातून १० लक्ष रु देणार आहे.

हिंद-ब्रिटन व्यापारी कराराची रस्तीखेच

हिंदी व्यापारी शिष्टमंडळ लंडनहून परत आल्यापासून इंग्लंड व हिंदुस्थान ह्यांचेमध्ये व्हावयाच्या व्यापारी कराराचे पुढे काय होतं ह्याविषयी साशकपणा उत्पन्न झाला आहे. ब्रिटिश व हिंदी शिष्टमंडळ ह्यांच्या मागण्या परस्परास पसंत पडत नसल्याने वांघा उत्पन्न झाला आहे, ह्यांत सशय नाही तथापि, हिंदी शिष्टमंडळाची बाजू हिंदुस्थान सरकारने उचलून घरली आहे अशी बातमी प्रसिद्ध झाली आहे. ती खरी असेल तर ही परिस्थिति समाधानकारक आहे असे म्हटले पाहिजे सरकार व सल्लागार मंडळ ह्यांची एकवाक्यता असेल तरच ब्रिटिश व्यापारी व ब्रिटिश सरकार ह्यांचेवर वजन पडून हिंदुस्थानास अनुकूल असा करार होण्याचा सभ्य आहे. हिंदुस्थान सरकारने आपले म्हणणे ब्रिटिश बोर्ड ऑफ ट्रेडला कळवले असून त्याच्या उत्तराची ते वाट पहात आहे जरूर पडेल तेव्हा हिंदी व्यापाऱ्यांशी पुन्हा विचार-विनिमय करावयाचे त्याने ठरवले आहे आणि सल्लागार मंडळानेही ह्या गोष्टीस मान्यता दिली आहे. मतभेदाच्या बाबींची चर्चा करण्यासाठी ब्रिटिश बोर्ड ऑफ ट्रेडचा प्रतिनिधि कदाचित हिंदुस्थानात येईल किंवा हिंदुस्थान सरकारचे व्यापारमंत्रि लंडनला जातील असा रंग दिसतो. ह्यावरून काही महत्त्वाच्या प्रश्नांचे सवधांत हिंदुस्थान आणि ग्रेट ब्रिटन ह्यांचेमध्ये रस्तीखेच चालली आहे ह्यात सशय राहत नाही.

इंग्लंडला विशेष अनुकूल अशा अटी हिंदुस्थानने मान्य कराव्या असा लँकेशायरचा आग्रह आहे असे उघड दिसते कपाशीच्या बाजारभावातील घट आणि तिचा हिंदी व्यापारावर होणारा परिणाम ह्याच्या योगाने आपली बाजू बळकट झाली असल्याचे लँकेशायरला वाटत असले पाहिजे हिंदुस्थानास आपला कापूस परदेशामध्ये खपावयास पाहिजे आहे. इतर बाजारपेठा मर्यादित होत असता ठराविक प्रमाणात हिंदी कपास खरेदी करण्याचे अभिवचन आपण देत आहो आणि त्याच्या मोबदला आमच्या कापडास जकातीच्या सवलती या अशी सरळ व सयुक्तिक मागणी आम्ही करीत आहो, असे मॅचेस्टरचे गिरणीवाले म्हणणार. हिंदुस्थानास हा एक प्रकारचा पेच आहे हिंदी कापसाची जपानची खरेदी ह्यापुढे किती राहिल हे अनिश्चित आहे. सध्याची युद्धपरिस्थिति बाजूस ठेवली तरी जागतिक राजकारणाची घडी नवीन तऱ्हेने बसत आहे, तीमध्ये जपानचे हिंदी व्यापाराबाबत कोणत्या प्रकारचे धोरण राहिल हे सांगता येत नाही. हिंदी कपाशीस आज जपानमध्ये मोठी मागणी आहे ती कमी झाल्यास त्या बाजाराची जागा कशी भरून काढावी हा अवघड प्रश्न हिंदुस्थानचे पुढे उभा रहाणार आहे. लँकेशायर हिंदी कापसाची खरेदी निश्चितपणाने व वाढत्या प्रमाणात करण्याचे अभिवचन देईल, पण त्याबरोबर आपल्या कापडास ह्या देशात विशेष सवलती मिळान्या अशी मागणी करील. देवाणघेवाण तऱ्हेची ही मागणी असल्याने तिचा योग्य परामर्श हिंदुस्थानास घ्यावा लागेल. केवळ व्यावहारिक दृष्टीने व व्यापारी सवदा ह्या दृष्टीने तिच्याकडे पाहिले असता लँकेशायरचे म्हणणे सयुक्तिक दिसेल पण ते मान्य केल्यास हिंदी कपास-गिरण्यांच्य परिस्थितीवर काय परिणाम होईल? जपानी व ब्रिटिश दोनही कारखानदारांचे कापड ह्या देशात येऊ लागल्यास उत्तम होणारी स्पर्धा हिंदी गिरण्यांम परवडेल काय? त्याचप्रमाणे, लँकेशायर

मागत असलेल्या सवलतीचा पूर्ण मोबदला हिंदुस्थानास अन्य बाबींमध्ये मिळत आहे काय? ह्या गोष्टींचा येथे प्रामुख्याने विचार करावा लागेल राजकीय दृष्ट्या राष्ट्रांचे नवीन तऱ्हेने गट बनत आहेत. जर्मनी, इटली व जपान ह्यांचा गट बनला असून, त्यांच्या आर्थिक व व्यापारी धोरणास विशिष्ट प्रकारचे वळण लागण्याचा सभ्य दिसतो. होईल तों कच्चा माल आपल्या हद्दींतच तयार करण्याचा चंग जर्मनी व इटली यांनी बाधला असून मध्य युरोपांत नवीन व्यापारी करार होत आहेत. जगाच्या व्यापाराची घडी नीट बसविण्याचा यत्न करणारा राष्ट्रसंघ दुर्बल झाला आहे. आंतरराष्ट्रीय व्यापारासंबंधी परिस्थिति अशा तऱ्हेची अनिश्चित आहे. ती लक्षात ठेवून हिंदुस्थानच्या परराष्ट्रीय व्यापाराचे धोरण आखले जाणे अगत्याचे आहे.

“ हिंदुस्थानचा राज्यकारभार*”

नवीन राज्यघटनेपैकी प्रातिक स्वायत्तता आता अमलात आली असून फेडरल-संयुक्त-कोर्टाचीही स्थापना झालेली आहे. फेडरेशन अद्याप अस्तित्वात यावयाचे आहे. ह्या नव्या घटनेची माहिती सोपपत्तिक करून देणाऱ्या मराठी पुस्तकाची वाण प्रो. रा. वि ओतुरकर ह्याच्या “ हिंदुस्थानचा राज्यकारभार ” ह्या ग्रन्थाने भरून काढली आहे. प्रो. ओतुरकर ह्यांनी आपल्या पुस्तकांत प्रथम राज्यघटनेच्या मूलतत्त्वांचे तात्त्विक विवेचन केले आहे हिंदुस्थानच्या राज्यकारभाराचा पूर्वेतिहासही त्यांनी दिला आहे, त्यामुळे चालू घटनेची संगतवार माहिती वाचकास सुलभतेने मिळते प्रास्ताविक, विलायत सरकार, हिंदुस्थान सरकार, प्रातिक सरकार, राज्यकारभाराची विविध खाती, उपसंहार, इत्यादि पुस्तकाचे प्रमुख विभाग आहेत. पुस्तकाची भाषा सुबोध अशीच आहे. प्रस्तुत पुस्तक विद्यार्थ्यांप्रमाणे सामान्य नागरिकांस व सार्वजनिक कार्यकर्त्यांस खात्रीने उपयुक्त वाटे. खास मॅट्रिकचे विद्यार्थ्यांकरिता “ हिंदुस्थानची सोपपत्तिक शासनपद्धति ” हे लेखकाचे पुस्तक लवकरच प्रसिद्ध होणार आहे तेव्हा, “ हिंदुस्थानचा राज्यकारभार ” ह्या ग्रन्थात नवीन राज्यघटनेमुळे हिंदी आर्थिक प्रगतीची गळचेपी कशी झाली आहे, हिंदी व्यापारवृद्धीच्या मार्गात त्यामुळे अडथळे कोणते येणार आहेत इत्यादि मुद्यांचे आविष्करण ज्यास्त तपशीलवार आले असते, तर पुस्तकाच्या उपयुक्ततेत भर पडली असती. औद्योगिक उन्नति झाल्याखेरीज केवळ मामुली लोक शाहीचा काही उपयोग नाही, आणि ही उन्नति घडवून आणण्याचे कार्य नव्या घटनेने ज्यास्तच दुर्घट केले आहे असो प्रो. ओतुरकर ह्यांचा ग्रन्थ नव्या घटनेचे आकलन होण्याचे दृष्टीने अत्यंत उपयुक्त झाला आहे, ह्यात संशय नाही. पृष्ठसंख्येचे मानाने किंमत अल्प आहे

*ले.—प्रो राजाराम विनायक ओतुरकर, एम ए, पृ सं ३५० किं २ रु

SAVADRI INS. CO
— NASHIK —
BEST TO CHOOSE & TO REPRESENT
WANTED WORKERS OF EITHER SEX
 Particulars by post or in person

स्फुट विचार

नवीन शिक्षण पद्धतीची योजना

वर्धा येथे काही आठवड्यांमार्गे भरलेल्या परिषदेत मुलाकरिता नवीन शिक्षणक्रम आखण्याचा विचार झाला महात्मा गांधींच्या प्रेरणेने वरील तऱ्हेची शिक्षणाची पद्धति चालू करण्याची कल्पना बळावली आणि त्यासाठी एक समिती नेमण्यांत आली समितीचे अध्यक्ष डॉ. झकीर हुसेन ह्यांनी मुलामुलीसाठी शिक्षण-क्रम तयार केला आहे आणि त्यांच्या शिफारसी प्रसिद्ध झाल्या आहेत कोणत्या तरी हस्तव्यवसायावर सर्व शिक्षण आधारले जावे हे त्यांच्या योजनेचे आदिनत आहें कारकुनी पेशाचे तरुण तयार करण्यात चालू शिक्षणपद्धतीचा परिपाक होत असतो, असा कटु अनुभव सर्वासच आला आहे आणि त्या सवधाने कित्येक वर्षे ओरड चाललेली आहे. आमच्या शाळात शिकून तयार झालेला मुलगा हस्तव्यवसाय आणि अगमेहनत करण्यास नाखुष असतो आणि नोकरीसाठी धडपड करतो ह्या कारणाने शेती व उद्योगधंदे ह्याची अनास्था होऊन समाजात वेकागी माजते. शाळातून हस्तव्यवसायास प्राधान्य दिले गेले तर ह्या अनिष्ट प्रवृत्तीस आळा बसेल ह्यात शंका नाही. स्वभाषा, भौतिक शास्त्रे, नागरिकत्व इत्यादि संस्कृतिमूलक विषयांचेहि शिक्षण दिले जावे अशी नवीन शिक्षणक्रमाची योजना आहे, हे समाधान-कारक आहे हस्तव्यवसायाच्या भोवती हे महत्त्वाचे आणि आवश्यक विषय गुफले जावयाचे आहेत ह्या दोहोंचा योग्य मिलाफ करण्याचे काम अवघड आहे, ह्यात शंका नाही त्यासाठी शिक्षकांचा तीन वर्षांचा शिक्षणक्रम आखण्यात आला आहे योग्य व लायक शिक्षकाचे अभावी नवीन योजलेली शिक्षण पद्धति अयशस्वी होण्याची भीति असल्याने ह्या बाबीकडे विशेष लक्ष पुरवले जाणे अगत्याचे आहे.

डॉ. झकीर हुसेन ह्यांच्या योजनेचा एक विशेष

वर्धाच्या शैक्षणिक परिषदेमधून निघालेल्या झकीर हुसेन कमिटीने नवीन शिक्षणक्रम आखला आहे, त्याचा एक विशेष असा आहे की, त्यास अनुसरून दिलेले शिक्षण स्वर्चाच्या दृष्टीने स्वयसिद्ध व्हावे विद्यार्थ्यांस हस्तव्यवसाय तर यावेत, पण त्याचे बरोबरच शिकत असता त्यांनी तयार केलेला माल विकला जाऊन येणाऱ्या उत्पन्नातून शाळेचा खर्च भागवा असा सुचवण्यांत आलेल्या शिक्षणक्रमाच्या योजनेचा प्रमुख हेतु आहे हे कितपत शक्य आणि इष्ट आहे ह्याविषयीची शंका परिषदेत झालेल्या चर्चेमध्येच प्रदर्शित करण्यात आली होती आणि डॉ. झकीर हुसेन ह्यांच्या योजनेविरुद्ध तो आक्षेप अजूनहि घेतला जात आहे विद्यार्थ्यांनी तयार करावयाच्या मालांतून शाळेकरिता पैसा उभारण्याचे तत्त्व ग्राह्य आहे की नाही हा महत्त्वाचा प्रश्न असून हा पैसा शाळेच्या खर्चास पुरा होईल किवा कसे ही बाबहि विचार करण्यासारखी आहे शिक्षण सार्वत्रिक करण्याच्या ध्येयाच्या मार्गात त्यास लागणारा अवाढव्य खर्च ही मोठीच अडचण आहे ह्यात सशय नाही परंतु योजलेल्या शिक्षणक्रमाने ती दूर होण्यास कितीसे सहाय मिळेल ह्याविषयी वाद आहे सप्तवार्षिक अभ्यासक्रमात अनेक विषयांचा अतर्भाव करण्यात आलेला आहे आणि तो तसा केलाच पाहिजे म्हणून विद्यार्थ्यांनी हातांनी विणलेले कापड, सुतारी व लोहारी माल, कला-

कुसरीचे जिन्नस इत्यादींची विक्रीची व्यवस्था आणि सीमधून निवळ किंमत ह्याचा बनाव कसा होईल ह्याचा व्यावहारिक पद्धतीने विचार होणे अगत्याचे आहे.

मुंबई सरकारचे स्वदेशी मालास उत्तेजन

स्वदेशी उद्योगधंद्यास जनतेने उत्तेजन देण्याची आवश्यकता प्रतिपादण्याचे दिवस वास्तविक आता राहिलेले नाहीत तथापि, परदेशी माल स्वस्त व दिसण्यात सुबक असल्याने त्याच्याकडे लोकांचे लक्ष सहज जाऊन तो विकत घेण्याचा मोह उत्पन्न होतो. ह्यासाठी जनतेच्या दृष्टीस स्वदेशी माल वारवार आणून तो खरेदी करण्याची प्रवृत्ति तिच्यामध्ये वाढेल व बळावेल असा प्रयत्न करावा लागतो प्रत्यक्ष सरकार हे हरतऱ्हेच्या मालाचे मोठे गि-हा-इक आहे आणि त्यास खरेदीची सधटित व्यवस्था करावी लागते. ह्याकरिता हिंदुस्थान सरकारचे लढनमध्ये व ह्या देशात स्वतंत्र खाते आहे आणि त्याच्या विद्यमाने मालाची खरेदी केली जाते. ह्या खात्याने शक्यतोवर हिंदी बनावटीचा माल विकत घ्यावा अशी मागणी लोक करित आले आहेत. मुंबई सरकारने ह्या कामात लक्ष घालण्याचे ठरवले आहे ही आनंदाची गोष्ट आहे. सरकारने एक कमिटी नेमली असून निरनिराळ्या खात्यास लागणारा माल विकत घेण्यासाठी कोणती योजना कार्यक्षम होईल ह्याचा विचार करण्याचे काम तिच्याकडे सोपवले आहे स्वदेशी माल आणि विशेषत हातसुतार्च व हातमागावरील कापड व हातांनी केलेला कागद ह्याची खरेदी केल्यास सरकारास जादा खर्च किती लागेल ह्याचा अंदाजहि कमिटीने करावयाचा आहे.

मनुष्याचे यंत्रिकरण

ड्यूक ऑफ बुइडसर अमेरिकेंत दौऱ्यावर जाणार असं जाहीर झाले असता त्यास आयत्या वेळी तो बेत रहित करावा लागला हे प्रसिद्ध आहे ड्यूक ह्याचे एक अमेरिकन मित्र, मि बेडो, हे त्याच्या दौऱ्याची सर्व व्यवस्था करणार होते, परंतु हे गृहस्थ मोठे भाड-वलवाले व कारखानदार असून कामकरी लोकांत अत्यंत अपिथ आहेत ड्यूक ऑफ बुइडसर याची मजूर वर्गाविषयीची सहानुभूति प्रसिद्ध आहे आणि त्याचा दौरा असल्या खाष्ट कारखान-दाराच्या विद्यमाने व्हावा हे त्या लोकांस न आवडून त्यांनी गिळा केला अशा परिस्थितीत आपला दौराच तहकूब करण्याचे ड्यूक ऑफ बुइडसर ह्यांनी ठरविले असल्यास त्यात आश्चर्य नाही. आपल्या कारखान्यात मजुराकडून चोपून काम करून घेण्याची पद्धति मि बेडो ह्यांनी अमलात आणली आहे प्रत्येक मजुरास अधिकत अधिक किती काम करता येणें शक्य आहे ह्याचा शास्त्रीय पद्धतीने हिशेब काढून त्या माधाने ते सर्वांचे काम मोजतात आपणास मानवी यंत्राप्रमाणे वागवण्यात येत अशी काम करणाराची तक्रार आहे कित्येकांस शक्तीबाहेर काम करावे लागने आणि अधिक कामांमुळे वाढणाऱ्या नफ्याचा मोठा अंश कारखानदार घेतो असे त्यांचे म्हणणे आहे कमी भ्रम केले असता अधिक लोकांस काम मिळू शकतं ह्या समजुतीने कार्यक्षम व सुधारलेल्या यंत्रास मजूर वर्गाचा नेहमी विरोध असतो हे प्रसिद्ध आहे तथापि, मनुष्यास यंत्र बनवून त्याचे शरीर आणि मन ह्याकडे दुर्लक्ष करणे हा आर्थिक शक्तीचा दुरुपयोग आहे ह्यात सशय नाही कामकऱ्याकडून ज्यास्तीत ज्यास्त काम पिढून काढण्याचे दुष्परिणाम रीत्यातहि दृष्टोत्पत्तीस आले आहेत असे म्हणतात तेथेहि ही गोष्ट अनिष्टच समजली पाहिजे.

दगडी कोळशापासून सावण ?

आधुनिक भौतिक शास्त्राची प्रगति इतक्या झपाट्याने होत आहे की, कोणत्या पदार्थापासून कृत्रिम रीतीने दुसरा कोणता पदार्थ तयार करता येईल ह्याची कल्पना करणे अशक्य झाले आहे. दगडी कोळशापासून नाना तऱ्हेचे रंग व अत्तरे तयार करण्यात येत असून यत्रे चालवण्यास लागणारी प्रेरक शक्ति उत्पन्न करणारे तेलहि त्यांतून काढण्यात येत आहे जर्मन शोधक आता त्याच्याहि पुढे गेले आहेत सावण बनवण्यास लागणारे तेल दगडी कोळशापासून तयार केले जात आहे आणि ह्या नवीन बनावटीचा सावण जर्मन बाजारात विकू लागला आहे ह्या सावणाचे वार्षिक उत्पादन साठ हजार टन इतके होईल असा अंदाज आहे सावणात तेल घालतात त्यासाठी बाहेरून गळित्याची धान्ये आणावी लागू नये म्हणून जर्मनीची घडपड चालली आहे, त्या कार्यक्रमाचा हा एक भाग आहे

इंडियन अकौन्टन्सी बोर्ड

हिंदुस्थानातील हिशेबतपासनिशाचे तीन वर्ग आहेत—(१) चार्टर्ड, (२) इन्कॉर्पोरेटेड व (३) रजिस्टर्ड हिंदी अकौन्टन्सी बोर्डावर सतरा सभासद असून ते सर्व हिंदुस्थान सरकारने नेमलेले असतात सरकारच्या व्यापारखात्याचे सेक्रेटरी हे बोर्डाचे अध्यक्ष असतात. बोर्डावरील नेमणुकाची मुदत तीन वर्षांची असते हे बोर्ड प्रातिनिधिक स्वरूपाचे करण्यात यावे, अशी सूचना सरकारपुढे आहे प्रातिक सरकारनी निवडणुकीच्या तत्वाचाच पुरस्कार केला आहे असे कटते बोर्डाच्या गेल्या सभेत ता १० डिसेंबर रोजी ह्या प्रश्नाचा विचार झाला, त्या वेळी प्रत्यक्ष बोर्डांनिहे नव्या योजनेस मान्यता दिली वेगवेगळ्या प्रांतात निरनिराळ्या वर्गाचे अकौन्टन्स कमी-अधिक असल्याने, त्या सर्वांस न्याय्य प्रतिनिधित्व कसे मिळवून देता येईल, हा एक महत्त्वाचा मुद्दा आहे ह्याविषयी निश्चित सूचना स्विकारच पुढे येतील व हितसंबंधी लोकांची मते घेतली जातील सध्याच्या बोर्डाची मुदत एका वर्षाने तूर्त वाढविण्यात आली आहे. मध्यतरीच्या काळात अकौन्टन्सी बोर्डाची पुनर्वटना करण्यात येईल

मेघना नदीवरील नवीन पूल

पूर्व बंगालमधील मेघना नदीवर बांधण्यात आलेल्या पुलाचे उद्घाटन नुकतेच पार पडले पुलाची लांबी ३,००० फूट असून एकूण कामास ५६ लक्ष रु खर्च आला. आसाम व पूर्व बंगाल ह्यामधील दळणवळण ह्या पुलामुळे सुकर झाले आहे. पुलास सहाय्या जॉर्ज राजाचे नाव देण्यात आले आहे

कपास कापडाच्या गिरण्यांतील रात्रपाळी

नोव्हेंबर, १९३७ चे सुरवातीन मुंबई शहरातील कपास कापडाच्या ४६ गिरण्यातून ४४३ हजार कामगार रात्रपाळीवर होते अहमदाबादमधील ५८ गिरण्यात रात्रपाळी चालू होती व ३४ हजार कामगार रात्री काम करीत होते

अहमदाबादमधून बाहेर जाणारे कपास कापड

२ लक्ष, २८ हजार मण कपास-कापड ऑक्टोबर, १९३७ मध्ये अहमदाबादतून बाहेर गेले जानेवारी ते डिसेंबर, १९३७ ह्या दहा महिन्यातील निर्गत २०.६ लक्ष मण भरते. १९३६ मधील पहिल्या दहा महिन्यातील निर्गतीच्या आकड्यापेक्षा हा आकडा १७.३ टक्क्यांनी जास्त आहे.

जुन्या घरांची हुस्ती काळजीपूर्वक करून दिली जाते. भेटा अगर लिहा.—

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदार

चिमण्या गणपति, सदाशिव ५१२, पुणे.

श्री

सांगली (S M O)

कृ सा न वि. वि.

ता २८-३७

“आपले जा नं ६५२ ता २७/७/३७ चे आलेले सर्व्हर पोंचले त्यात नमूद असलेप्रमाणे बॉड मागणीबद्दल अर्ज पुरा करून या सोबत ठेविला आहे पूर्वीचा न २३३३ चा (कल्पतरू) बॉड भरपाई करून या लगत पाठविला आहे माझे बाडवर लागलीच बक्षीस मिळाल्याकारणाने आनंद वाटतो व मी आपला त्याबद्दल अत्यंत आभारी आहे कळावे लोभ अ हे वि

आपला

(सही) रघुनाथ गोपाळ साखरे

O/o मॅजिस्ट्रेट वर्ग १ ऑफिस, मु. पो. सांगली.”

दुसरी बक्षीस वाटणी साधण्यास आताच ‘कल्पतरू बॉड’ विकत घ्या.

लिहा अगर भेटा.—मे केळकर ब्रदर्स, स्पेशल एजंट्स, बुधवार चौक, पुणे. श्री. डॉ. रा. अ. भग. स्पे. ऑ. सातारा सिटी

महाराष्ट्र इन्शुरन्स क. लि. कऱ्हाड जि सातारा

आणखी एक

प्रगतीचा मोठा टप्पा

५१ लाखांवरून ६६ लाख

वेस्टर्न इंडिया

लाईफ इन्शुरन्स कंपनी, लि, सातारा

विमा व्यवसायात विशेष महत्त्वाच्या आणि प्रगतीच्या दृष्टीने पहिल्या प्रतीच्या अशा ज्या गोष्टी आहेत, त्या सर्वांच्या बाबतीत वेस्टर्न इंडिया विमा कंपनी कोणत्या हि जीवन विमा कंपनीस हार जाणार नाही आणि सुप्रसिद्ध विमागणिती श्री ग. स. मराठे, एम्. ए., ए. आय. ए., (लंडन) म्हणतात त्याप्रमाणे वेस्टर्न इंडिया ही

सर्व विमाकंपन्यांना आदर्श

अशी विमा सस्था आहे.

गेल्या वर्षअखेर वा प्रगतीचा आढावा.

एकूण विमा	:	रु. ३,२०,००,०००	हून अधिक
एकूण शिष्टक	:	रु. ८३,००,०००	हून अधिक
सन १९३६ मधील उत्पन्न	रु.	१९,३२,८९९	
लाईफ फंड व इतर गमाजळी	रु.	७,०५,१७९	
सन १९३६ मधील नवे काम	रु.	६६,४०,८३९	
एकूण क्लेमस दिले	रु.	१,१०,२०६	
ल्याप्सचे प्रमाण		शेंकडा ४	

त्रैवार्षिक दर हजारी वोनस

होल लाईफ रु. ७५ व एण्डोमेंट रु. ६०

विमा उतरण्याला किंवा एजन्सी घेण्याला

हीच कंपनी उत्कृष्ट.

पुणे शाखा:—

बुधवार चौक, पुणे

मॅनेजर

मोटार रस्त्यांची योजना

जुन्यांची सुधारणा करावी का नवीन हमरस्ते तयार करावे?

१९३६ साली, जगातील सर्व देशातील रस्त्यावर मिळून एकूण ४ कोटी मोटारगाड्या संचार करीत होत्या गेल्या तीन वर्षांत अमेरिकेतील गाड्यांची संख्या १३ टक्क्यांनी वाढून ती २ कोटी, ८२ लक्ष इतकी झाली. युरोपातील गाड्यात २३ टक्के वाढ होऊन त्यांची संख्या १९३६ साली ७८३ लक्ष भरली हिंदुस्थानाच्या क्षेत्रफळाच्या व लोकसंख्येच्या मानाने ह्या देशांतील मोटारगाड्यांची संख्या (सुमारे १३ लक्ष) अल्प असली तरी मोटारीची वहातुक दिवसानुदिवस ज्यास्त, ज्यास्त होत आहे, ह्यात संशय नाही शीघ्र गतीने जाणाऱ्या ह्या वाहनाच्या वहातुकीस योग्य असे रस्ते नवीन तयार करण्याची आवश्यकता अनेक देशास भासू लागली आहे सध्या आहेत हेच रस्ते रुदाचून मोटार वहातुकीस लायक करावे का नवीनच रस्ते तयार करण्यात यावे, ह्या संबधात तज्ञांमध्ये चर्चा चालू आहे सध्याचेच रस्ते रुद करावयास यांत्रिक साधनांचा फारसा उपयोग होत नाही व त्यामुळे त्यास सर्व फार थोडो उलट, नवीन रस्ते यंत्रांचे सहायाने लवकर व थोड्या खर्चात करता येतात, असा अनुभव आहे जर्मनीने मोठे हमरस्ते तयार केले आहेत, त्यांप्रसून मोटारवाल्यांच्या वेळात, वहानास लागणाऱ्या जळणांत व यंत्रांच्या क्षिजेमध्ये बचत होते. ह्याची माहिती "अर्था" च्या ता ८ डिसेंबरच्या अंकात आलेलीच आहे. मोटारसारथास थकवा कमी येतो, हा मुद्दाहि महत्त्वाचा आहे

जर्मनीमधील हमरस्-यावरून मोटारी ताशी ९० ते-१०० मैल वेगाने जाऊ शकतात एका तासात, दर दोन सेकंदास एक गाडी, ह्या हिशेबाने २,००० गाड्यातून ६०,००० उत रू प्रत्येक रस्त्यावरून प्रवास करू शकतात. रस्त्याच्या दोन्ही बाजूच्या २५ फूट रुंदीच्या पट्ट्या येणाऱ्या व जाणाऱ्या गाड्यांसाठी स्वतंत्र राखून ठेवलेल्या आहेत व दोन पट्ट्यांचे मध्यमार्गी १२ ते १६ फूट रिक्ामी जागा आहे इटलीमधील हमरस्त्याच्या मध्यावरून मोटारी जातात व येतात फ्रान्समध्ये सध्याचे रस्ते रुंद करण्याचे व नवीन हमरस्ते तयार करण्याचे ही दोनही कामे सुरू आहेत अमेरिकेतील कॉक्रीटचे रस्ते केवळ मोटार वहातुकीसाठी राखून ठेवण्यात आलेले नसले, तरी त्याची रचना वेगवान मोटारीच्या येण्याजाण्यास सोडस्कर अशीच आहे.

नवीन रस्ते करावयाचे का जुनेच सुधारावयाचे, ह्या प्रश्नाचा निकाल लावण्यापूर्वी स्थानिक व राष्ट्रीय परिस्थिति विचारात घ्यावी लागेल अमेरिकेतील ४० सस्थानातून ह्या विषयावर संशोधन चालू आहे प्रश्नाचा निकाल कसाहि लागला, तरी त्या करिता पैसे कोठून आणावयाचे, हा प्रश्न काही सुटत नाही मोटारवाल्याकडून घेण्यात येणाऱ्या जादा कर्जाचे पडतीतूनच तो खर्च भागवावा लागतो तथापि, ह्या पडतीचे सर्व उत्पन्न रस्तेसुधाराकडे खर्चले जात नाही, असा अनुभव आहे मिट्टणारे उत्पन्न व होणारा खर्च एवढ्यांचाच विचार करूनहि भागत नाही उदाहरणार्थ, जर्मनीने रस्त्याचे काम सुरू केले, ते प्राय. बेकारीनिवारणासाठी केले प्रत्येक देशातील परिस्थिति भिन्न असणार व तीस अनुसरूनच धोरण आखावे लागेल मोटार वहातुक व रेल्वे वहातुक ह्यामध्ये अनिष्ट स्पर्धा होऊ नये, ह्यासाठीहि योजना करणे भाग पडेल. हिंदी रेल्वेजचे उत्पन्न बुद्धू नये, उलट मोटारीचे रस्ते रेल्वे वहातुकीस पोषक व्हावे, असे हिंदुस्थान सरकारचे धोरण आहे.

औंध स्टेट सेंट्रल बँक लिमिटेड, औंध.

(स्थापना-८ आक्टोबर १९३२)

हेड ऑफिस-औंध (सातारा)

शाखा-आटपाडी, कुंडल, गुणदाळ, चिचूद स्टेशन व दिवची. चालू ठेवीवर शेंकडा दीड टक्का व्याज दिले जाते. सेव्हिंग्ज ठेवीवर चेक स्वीकारून शेंकडा अडीच टक्के व्याज दिले जाते. आम्ही मुदतीच्या ठेवीही स्वीकारते व्याजाचे दराबद्दल चौकशी करावी

कर्जे-सोने, चांदी, माल, सरकारी कर्जरोखे वगैरेचे तारणावर कर्जे दिली जातात

चेक, हुड्या, ड्राफ्ट वगैरे वसूल करून दिले जातात.

शेअर खरेदीबद्दल व इतर माहितीबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

B. R. Vartak

मॅनेजर

न्यू इंडिया अंशुअरन्स कं. लि. मुंबई

(सर्व तऱ्हेचे विमा काम करणारी हिंदुस्थानातील सर्वात मोठी कंपनी)

आयुर्विमा उतरणारा मनुष्य मुख्यत. सालील तीन गोष्टींकडे लक्ष देतो.-

- (१) कंपनीचे स्थैर्य
 - (२) उत्तम व्यवस्था
 - (३) पॉलिसीमधील अटी व बोनस वाटण्याची पात्रता
- "न्यू इंडिया" ह्या तीनहि बाबतीत पूर्ण समाधान देईल प्रॉस्पेक्टस मागवा अगर समक्ष भेटा आणि साजो करून घ्या श्री. डी. के. जोगळेकर, बी. ए., ऑर्गनायझर ऑफ एजन्सीज, टिळक रोड, पुणे (२)

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळ्याजवळ, नागपूर सिटी

	रुपये
अधिकृत भाडवल	१,००,०००
जमा असलेले भाडवल	८५,८००
रिझर्व्ह फंड	४,८१२
इतर फंड	१,४०३
मुदतबंद ठेवी	१,९८,५८६
सेव्हिंग्ज बँक ठेवी	९,०८३
मंत्राकडून घेणे असलेले कर्ज	२,७४,४३९
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	
गुतविलेली एकूण रकम	४०,७७४

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रकम पूर्ण सुरक्षित शेअर्स विकत मिळतात. आतापर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिले गेले नाही. सोसायटी आपल्या मंत्रांना त्यांच्या घराचे तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा.

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

इंग्रजी कॅलेंडरांत सुधारणा

इंग्रजी कॅलेंडरांत सुधारणा घडवून आणण्याचा प्रश्न राष्ट्र-संघापुढें गेलीं १५ वर्षे आहे. प्रथम १९२३ सालीं राष्ट्रसंघानें ह्या प्रश्नाच्या विचारास प्रारंभ केला, तेव्हापासून हें भिजत घोंगडें असेंच पडलें आहे तथापि, ह्या प्रश्नास आता लवकरच चालना मिळेल, असा रंग दिसतो

सध्याच्या इंग्रजी वर्षातील एक महिना दुसऱ्यासारखा नसतो २८, २९, ३० अगर ३१ ह्यांपैकी कितीहि दिवस एका महिन्यांत असू शकतात वर्षाच्या पहिल्या तिमाहींत ९० दिवस असतात, दुसऱ्या तिमाहींत ९१ दिवस येतात व शेवटच्या दोन तिमाहींत प्रत्येकी ९२ दिवस असतात, म्हणजे वर्षाचा उत्तरार्ध पूर्वा-र्धापेक्षा तीन दिवसांनी मोठा असतो प्रत्येक महिन्यातील विशिष्ट तारखेस अमूकच वार येईल असें सांगता येत नाही. एका महिन्यात पाच रविवार येतील किंवा चारहि येतील सर्व महिन्यात कामाचे दिवस सारखे येत नाहीत. व्याज, डिव्हिडंड इत्यादींचे हिशेब ठराविक दिवसाचें वर्ष नसल्याकारणानें फार घोट्याच्याचें होतात लीप इयरमध्ये फेब्रुवारी हा महिना २९ दिवसांचा असतो. सरकारी फडनविसाना जकार्तीपासून व इतर करापासून ह्या वर्षी एका दिवसाचें ज्यास्त उत्पन्न मिळतें व ही रकम बरीच मोठी असते ज्याचा रेल्वेचा पास असतो, त्यास एक दिवस फुकट प्रवास करता येतो. ज्याचा पगार महिन्याचा बोलीनें ठरलेला असतो, त्यास एक दिवस काम ज्यास्त पडतें, परंतु त्याबद्दल मोबदला मात्र मिळत नाही त्रिधर्त्याची परीक्षा एक दिवस पुढें गेल्यामुळें त्यास मात्र अभ्यासास एक दिवस ज्यास्त मिळतो

प्रत्येक वर्षाचा प्रारंभ एका विशिष्ट दिवशींच—उ रविवारी—व्हावा व प्रत्येक वर्षातील प्रत्येक तारीख विशिष्ट दिवशींच यावी, अशी योजना असणारें कॅलेंडर अमलात आणण्याची सूचना राष्ट्रसंघापुढें आहे काहींचें म्हणणें असें कीं प्रत्येक वर्षातील चारहि तिमाहींत ९१ दिवस असावेत व प्रत्येक तिमाही व सहामाही एका ठराविक वारीचें सुरू व्हावी तिमाहींतील पहिल्या महिन्यात ३१ दिवस व पुढील दोन महिन्यात ३० दिवस असावेत प्रत्येक महिन्यांत कामाचे २६ दिवस राहवेत काहींचें म्हणणें असें कीं प्रत्येक महिना सारखा—२८ दिवसाचा—असावा व त्याकरिता जून व जुलै ह्यांचेमध्ये एक नवीन-तेरावा—महिना घुसवून द्यावा. वरील दोनहि सूचनांनीं ३६४ दिवसाचा हिशेब केला तेव्हां ३६५ व्या दिवसास कोठेंतरी जागा दिलीच पाहिजे वर्षाचे अखेर हा दिवस जोडून द्यावा, मात्र त्याचा अतर्भाव कोणत्याच आठवड्यात करू नये, त्याचप्रमाणें लीप इयर मध्ये आणखी एका दिवसास स्थान द्यावें लागेल, तें पहिल्या सहामाही-नंतर जून अखेर देण्यांत यावें अशी सूचना आहे.

राष्ट्रसंघानें अद्याप कोणत्या सुधारणा स्वीकारावयाच्या हें निश्चित केलेलें नाही वर्षातील दिवसाचे चार सम भाग करणारें कॅलेंडर काहींस पसत आहे, तर काहींस तेरा महिन्याचें वर्ष ज्यास्त पसत आहे काहींतरी सुधारणा लवकरच घडून आल्या-खेरीज रडात नाही, हें मात्र निश्चित आहे.

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application. General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA"

RELIABLE STENOGRAPHERS AND TYPISTS

ON TEMPORARY & PERMANENT CONTRACTS

Apply—MARATHI KENDRA,

10 BUDHWAR, POONA 2.

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City.

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोसाफ प्रिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे टापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना.

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

स्त्रियांचा आजार

म्हणजे मुख्यतः विटाळदोष आणि गर्भाशयात विषाड होणें होय आमचें औषध आर्डोमिक्स (आतंविदोषारि) एका निष्णात स्त्रीरोग-चिकित्सकाचे पाठावरून तयार केलेलें असून ५० वर्षांच्या अनुभवानें स्त्रियांच्या सर्व गुप्त रोगावर अप्रतिम गुणदायक ठरलेलें आहे. धुपणी, विटाळ नसणें, थोडा अथवा कष्टदायक होणें, ओटीपोटात कळा मारणें, अकार्ली गर्भपान, ज्वर, कडकी, डोकें दुखणें, शोचास साक न होणें इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा हमसास गुण या आर्डोमिक्समध्ये असल्यामुळें वैद्य व डॉक्टरां मोठ्या प्रमाणावर वापरित आहेत गुणामध्ये याची चरोचरी बाजागतीत इतर औषधें करू शकत नाहीत. किंमत, चाटलीस रु ३ ट. रु १२ आणे निराळा एकदम तीन चाटल्या मागविणारास टपालसंचांसह ९ रु

हिंदुस्थान, बसदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज. (डिपार्टमेंट न. ६)

२५५/७ पेंडसे चाळ, सदाशिव पेठ, पुणे शहर.

मिरजप्रांत कुची ता० को. सु युनियन लि. सांगली

या संस्थेमार्फत ता १११२३७ ते ता ८११२३७ अखेर मुदतीचा को. सो. सेक्रेटरीचा उजळणी वर्ग, 'कुची' या गावी काढण्यात आला होता मिरजप्रांत तालुक्यातील सोसायट्यांकरिता नाद्रे येथे वेगळा वर्ग गेल्या आक्टोबर महिन्यात काढण्यात आला असल्याने फक्त कुची तालुक्यातील सेक्रेटरीकरिताच हा वर्ग चालविण्यात आला. वर्गाचे उद्घाटन मे. पालकर तालुकाधिकारी याचे हस्ते ता. १११२३७ रोजी सकाळी ८ वाजता झाले. पाह्यात चळवळीच्या उपयोगाचे घोरणाने त्यांचे उद्बोधक भाषण झाले वगास दप्तर काम, कायदा, पोटनियम व युनियन, इस्टिट्यूट आणि बँक याचे संबंध वगैरे विषयाची माहिती देण्यात आली याच मुदतीत ग्रामोद्धार, सहकाराची विविध अंगे, वगैरे विषयांवर तज्ञांची व्याख्याने करविण्यात आली. शेवटी उमेदवाराची चाचणी घेण्यात येऊन, मे मामलेदारसाहेब याचे अध्यक्षतेखाली वर्गाचा समारोप करण्यात आला वर्गास एकंदर २१ उमेदवार हजर होते कामांतील प्रत्यक्ष अहचणी योग्य तऱ्हेने समजाऊन दिल्याने वर्गाचा त्यांना चांगला उपयोग झाला.

बाशीं ता. अ. को. के. अॅन्ड सेल सोसायटी लि बाशीं

वरील संस्थेची वार्षिक साधारण सभा ता २४-१०-३७ रोजी झाली. १९३६-३७ मध्ये दुष्काळ असूनही सोसायटीचा व्यवहार समाधानकारक झाला व तिला चांगला नफा होऊन भागीदारांस ५ टक्के दराने डिविडंड मिळाले.

दंड थोपटून लागले ?

जगात शांतता नांदावी अशी इच्छा पुन्हां पुन्हां जोराने औरडून प्रकट करता करता जर्मनी, इटली व रशिया ह्या देशांतील पुढारी दड थोपटून प्रतिस्पर्धीस जणू काय युद्धाचे आव्हान करू लागले आहेत. मुसोलिनी व हिटलर ह्यांनी रशियन क्रांतिमूलक घटनेचा निषेध केला असून तिच्या प्रतिकारार्थ जपानशी सगनमत केले आहे. राष्ट्रसंघाचा प्रतिस्पर्धी ह्या नात्याने जर्मनी, इटली व जपान ह्यांनी आपला स्वतंत्र संघ स्थापला आहे आपल्या विरुद्ध उठवण्यात आलेले हे काहूर पाहून रशियाने आपण युद्धास तयार असल्याची घोषणा केली आहे कोणतेही राष्ट्र किंवा राष्ट्रांचा गट आपणावर चालून आला तरी आपण दोन हात करण्यास कचरणार नाही, एवढी आपली तयारी असल्याचे रशिया जगास सागत आहे सर्वच प्रमुख राष्ट्रे युद्धास तयार आहेत हे पाहून तरी त्यापैकी प्रत्येकाची लढण्याची खुमखुम जिरून जाऊन जगात शांतता नादो असे वाटण्याचा प्रसंग सध्या आलेला आहे.

भाडे खरेदी (हायरपचेस) व्यवहार

कोणताही जिनस रोखीने संबंध किंमत देऊन विकेत घेण्याचे मध्यम स्थितीतल्या व गरीब लोकांस शक्य नसते दर महिनो उरलेला हप्तो भरून सर्व रकम पुरी होताच जिनसाची मालकी तो ह्या मुदतीत वापरणारास प्राप्त होते, हा सदरहु प्रकारच्या व्यवहाराचा फायदा आहे. तथापि, कित्येक प्रसंगी त्याचे योगाने लोकांची फसगत होते, तिला आळा घाळण्यासाठी मिस विल्किनसन ह्या स्त्री सभासदाने ब्रिटिश कॉमन्स सभेत एक कायद्याचा मसुदा दाखल केला आहे

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेलथचे तृतीय मूल्यमापन होणार

"जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच 'कॉमनवेलथ' ने सर्व विमा संस्थांत अग्रस्थान मिळविले आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत"

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी ए, एलएल बी,

मॅनेजिंग एजंट्स,

दि कॉमनवेलथ अॅशुरन्स कंपनी, लिमिटेड

११ बुधवार पेठ, पुणे नं २

महाराष्ट्रांतील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणे आहेत तरी विशेष माहितीकरिता हेडऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

"अर्थ" ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयांवरील सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची पुस्तके

१ बँका आणि त्याचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकमिथ झाले आहे.

किं १५ (८ स. निराळा)

व्यवस्थापक, 'अर्थ' ग्रन्थमाला, पुणे ५.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

अधिकृत भांडवल १०,००,०००

विक्रीस काढलेले भांडवल ५,००,०००

खपलेले भांडवल २,२३,९००

वसूल झालेले भांडवल १,११,७४०

सर्व प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात. सेव्हिंग खात्यावर चेक्स काढता येतात या बँकेवरील चेक मुंबईला सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि मार्फत कमिशनशिवाय वसूल केले जातात बँकेचे नियम, व्याजाचे दर व शेअर बद्दल बँकेकडे चौकशी करावी

M. V. GOKHALE,

मॅनेजर.

काकाकुवा मॅन्शन, लक्ष्मीरोड, पुणे २.

ट्रेझरी बिलावरील व्याजाचा दर

सरकारी तिजोरीत जमा होणारे उत्तम व सर्वाकरिता बाहेर जाणारी रकम ह्याचा सारखा मेळ रहावा लागतो, व त्यासाठी अल्प मुदतीने सरकार लोकांकडून वेळोवेळ कर्ज काढीत असते. जरूर असेल तेवढी रकम शक्य तितक्या अल्प व्याजाच्या दराने मिळावी, ह्यासाठी व्याजाचे दर व कर्जाची रकम नमूद केलेली टेंडरें मागाविण्यात येतात व त्यांपैकी आवश्यक तेवढी किमान दराची टेंडरें स्वीकारण्यात येतात. ट्रेझरी बिलाची विक्री व कर्जाच्या रकमेची परतफेड, ही आता रिझर्व्ह बँकेमार्फत होतात पैसा किफायतशीर गुतविण्यास दुसरीकडे वाव नसला म्हणजे हलक्या व्याजाच्या दरानेहि ट्रेझरी बिलें विकली जातात. १९३५-३६ चे मानानें १९३६-३७ साली ट्रेझरी बिलावर फारच अल्प व्याजाचा दर पडला आहे, हें खालील कोष्टकावरून दिसून येईल:—

(आकडे हजाराचे आहेत)

१९३५-३६

१९३६-३७

महिना	३ महिने मुदतीच्या ट्रेझरी बिलाची विक्री (रु)	पडलेला सरासरी व्याजाचा दर (द सा द शे)	३ महिने मुदतीच्या ट्रेझरी बिलाची विक्री (रु)	पडलेला सरासरी व्याजाचा दर (द सा द शे)
एप्रिल	२,००,००	१.७५	५,००,००	७.९
मे	४,९८,२५	१.७३	८,००,००	६.३
जून	४,००,००	१.७४
जुलै	३,००,००	१.७२	९,९९,५०	६.२
आगस्ट	८,००,००	४.७
सप्टेंबर	१६,६५,००	१.०७	८,००,००	५.७
ऑक्टोबर	११,८७,२५	१.९१	९,९९,७५	७.३
नोव्हेंबर	१०,००,००	१.००	८,००,००	७.३
डिसेंबर	६,००,००	१.०४	८,०१,५०	९.६
जानेवारी	८,००,००	१.९९	७,९८,२५	१.१३
फेब्रुवारी	१,००,००	७.५	४,००,००	९.९
मार्च	३,००,००	५.७	३,९९,५०	९.८
एकूण	७०,५०,५०	१.२१	८०,९८,५०	७.८

१९३४-३५ साली व्याजाचा दर सरासरीने १.५८% पडला, १९३५-३६ साली तो १.२१% झाला व १९३७-३८ मध्ये ७.८% दराने ट्रेझरी बिलावर व्याज सुटले गेल्या आठवड्यात रिझर्व्ह बँकेने २ कोटी रुपयाची बिलें विकली, त्यावर व्याजाचा द. सा द शे. १ रु, ० आ, ७ पै पडला.

एच एच दि छत्रपाति महाराजा
ऑफ कोल्हापूर यांचे आश्रयाखालील

जाधव कॉलेज ऑफ

टेलरिंग अँड कटिंग

जानेवारीपासून नवीन वर्ग सुरू होणार नाचें नोदवा
नवीन माहितीपत्रक मागवा ४९७ बुधवार, पुणे

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)

३%

सरकारी कर्जरोखे

५% करमाफ लोन (१९४५-५५)	१२०-६
५% (१९३९-४४) लोन	१०५-०
४% १९४३	१०८-६
३.३% विनमुदत	९८-६
३.३% १९४७-५०	१०६-४
२.३% १९४८-५२	१००-५

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (बिगर गॅरंटी व लांच मुदत)	११०-०
४% मुंबई म्युनिसिपल (लांच मुदत)	१०९-८
४% मुंबई सिटी इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट बॉन्ड (७० वर्षे मुदत)	१०९-८
४% मॅसूर कर्ज (१९५३-६३)	११२-०
५% मॅसूर कर्ज (१९५५)	१२३-०

मंडळ्यांचे भाग

(कसातील पहिला आकडा भागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा वसूल झालेले भांडवल व कसानंतरचा आकडा वार्षिक डिव्हिडंड दर्शवितो)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) १०%	१४३-८
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०%	११५-६
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६%	२९-१२
इपीरिअल बँक (५०) १२%	१५७५-०
बॉम्बे प्रॉ. बँक (५०) ५%	५८-८
रिझर्व्ह बँक (१००) ३.३%	१२६-०

रेल्वेज

दोंड-बारामती (१००) ४.३%	१०४-४
पाचोरा-जामनेर (१००) ४.३%	९४-१२
अहमदाबाद प्रांतज (५००) १०% व ६ रु आ	१५८-१२
तापी व्हॅली (५००) ७.३%	७६२-८

वीज

बॉम्बे ट्रॅन्वे ऑर्डि. (५०) १.०%	११९-६
कराची (१००) ९%	२३०-०
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९%	२१६-४
दादा पॉवर ऑर्डि. (१०००) ५.३%	१४४०-०
आंध्र व्हॅली ऑर्डि (१०००) ७.३%	१५२१-४

इतर

बेलापूर शुगर (५०) ७ रु	१७३-१२
इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट (१००-५०) २ रु	४९-८
शिवा स्टीम (१५) १ रु	२२-८
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु. ४ आ	४२-८
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु. ७५ रु बोनस	४,४००-०
दादा आयर्न प. प्रे (१५०) ६%	२०२-८
दादा आयर्न दु. प्रे. (२००) १५ रु. २ आ	१६५-४
दादा आयर्न ऑर्डि. (७५) १० रु.	२७८-०
दादा आयर्न डिफर्ड (३०) ३६ रु. ३ आ. ६ पै	१,२४५-०

सोने-चांदी-साखर

सोने (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास	३४-७३
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यास	४७-२
साखर जावा (तयार) प्रत्येक इन्डिअन टन	१५-१०
॥ केसर प्रत्येक मणास	११-१०
॥ सरया प्रत्येक मणास	११-२

दिल्ली येथील संग्रहालय संस्थाची परिषद

हिंदी संग्रहालयाच्या प्रतिनिधींची हिंदुस्थान सरकारने बोलाविलेली परिषद दिल्ली येथे डिसेंबर महिन्याच्या ६, ७ व ८ या तारखास मद्रास सरकारच्या संग्रहालयाचे मि. ग्रेव्हले ह्याचे अध्यक्षतेखाली पार पडली व्हाइसरॉय किंवा शिक्षण मंत्रि इतर कामामुळे परिषदेस आले नसले तरी हिंदुस्थान सरकारचा संग्रहालय सवर्धनास पूर्ण पाठिंबा आहे असे सर गिरिजा शंकर वाजपेयी ह्यांनी आपल्या प्रास्ताविक भाषणात सांगितले व त्याच्या व हिंदुस्थान सरकारच्या वतीने सर्वांचे स्वागत केले इतकी प्रातिनिधिक परिषद गेल्या सुमारे २५ वर्षांत भरली नव्हती लंडन येथील संग्रहालयाच्या असोसिएशनने हिंदुस्थानातील संग्रहालयाची पहाणी करून अहवाल प्रसिद्ध केला व या महत्त्वाच्या प्रश्नास चाळना मिळाली हिंदुस्थानातील संग्रहालयाची स्थिति हलाखीची आहे व ती पालटण्याचे अटोकाट यत्न केले पाहिजेत या कामी मध्यवर्ती सरकार, संस्थाने, प्रातिक

सरकार, देशातील पुढारी व सपन्न धनिक यांनी पुढाकार घेतला पाहिजे. ज्या गोष्टी प्रातिक सरकाराच्या हाती आहेत त्याबद्दल हिंदुस्थान सरकार त्यांना जरूर त्या योग्य शिफारशी करील इत्यादि गोष्टी सर वाजपेयी यांनी सांगितल्या तसेच, या प्रश्नाकडे हिंदुस्थान सरकार ह्यापुढे अधिक लक्ष देईल असे सर जगदीश प्रसाद यांनी, खाजगी चर्चेच्या वेळी, आश्वासन दिले. परिषदेमध्ये अनेक महत्त्वाच्या प्रश्नांचा उहापोह झाला. सर्वांत महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे संग्रहालयाची असिल भारतीय असोसिएशन स्थापावयाचे ठरले व या असोसिएशनच्या कौन्सिलचीहि स्थापना करण्यात आली परिषदेने त्यावर काम करणाऱ्या सभासदांचीहि निवड केली असोसिएशनच्या कौन्सिलवर १८ सभासद आहेत मुंबई इलाख्याच्या वतीने श्री आचार्य, मि. प्रेटर, व श्री भा. वि. धारपुरे यांची नेमणूक झाली आहे

पुणे येथील सर्वांत जुनी व वेळेवर कामे करणारी

टेलरिंग फर्म

पुणे
पाटसकर
D.M.P.O.A.
(London)

पाटसकर आणि कंपनी

४८ निहाल पेठ, पुणे शहर

सर्व प्रकारचे देशी व विलायती कापडाचे व तयार कपड्याचे व्यापारी

आमचेकडे—स्त्रिया, पुरुष व मुले याचे सर्व प्रकारचे फॅशनेबल कपडे ऑर्डरप्रमाणे नेमिलेल्या वेळी तयार करून मिळतील घरी येऊन मेसरेमेंट घेतले जाईल व कपडे घरपोच मिळतील

शास्त्रशुद्ध पायावर काम करणारी, महाराष्ट्राची प्रमुख प्रॉव्हिडेंट विमा कंपनी

दि हिंदू बेनिफिट सोसायटी लि.

च्या लोकप्रिय

प्रपंच पॉलिसीकरिता प्रचारक पाहिजेत

माहितीसाठी लिहा

किताब बिल्डिंग, बुधवार, पुणे

सेक्रेटरी.

द.कृ.सांडू ब्रदर्स चेंबर-मुंबई

याचे
ओरिजिनल

ब्राह्मी तेल

मेढूचे विकार
व
डोके दुखणे
यावर

चाळितकाना

मुलांकरिता
बाळकडू
कुमारी आसवन.१ दहा दिवसांत घेणेचा
न.२ दहा दिवसानंतर घेणेचा.

मुख्य दुकान: गोकुलद्वार, शारदा:पारळ व नांदूर

भारतीय अर्थशास्त्र

लेखक - प्रो. वा. गो. काळे व प्रो. द. गो. कर्वे
पृष्ठसंख्या सुमारे ५५०, किंमत पाच रुपये

प्रथमतः अर्थशास्त्राच्या सामान्य तत्वांचे विवेचन करून पुढे हिंदुस्थानाच्या सांपत्तिक व औद्योगिक परिस्थितीचा ह्या ग्रथात विस्तरशः विचार केलेला आहे. हिन्दी संस्कृति, राष्ट्रीय अर्थशास्त्र, शेतकीचा धडा, मजुरांची चळवळ, हुडणावळ, सहकारी चळवळ, सरक्षक धोरण, कल्पद्रुति वगैरे सर्व महत्त्वाच्या प्रश्नांचे सागोपाग विवेचन केलेले वाचकास आढळेल

व्ही. पी. बेडेकर आणि सन्स

याचेकडील मसाले, लोणचे आणि पापड याचा आपले जेवणात नेहमी उपयोग करा

पत्ता :—मुगभाट, गिरगाव, मुंबई.

पुणे एजंट :—दत्तात्रय नारायण हेजीब २०, शुक्रवार.

स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी धर्मांना उत्तेजन देऊन त्यांची योग्य जोपासना करण्यास व स्वताच्याहि फायद्यासाठी कंपनीचे लोन सर्टिफिकेट घेण्यास आजच रु. २५, किंवा प्रथम ६०८ व दरमहा ३ प्रमाणां पुढे १८ भरून १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको असल्यास रु. ५ ते १०० रोख मिळवा. तसेच स्पेशल लोन घेऊन निकड्यांच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख रकमा मिळविणे किती फायद्याचे होईल याचाहि विचार करा प्रास्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आण्याची तिकिटे पाठवून लिहा अगर भेटा

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि,

हेड ऑफिस:—गिरगाव, मुंबई.

ब्रँच:—लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे नं २

गव्हाचे पोहे

(REGD.) (BLOSSOM) (REGD.)

कित्येकाना गहू खाण्याची इच्छा असते. पण प्रकृतीमुळे अगर हवामानामुळे सोसत नाही. अशा लोकांना हे गव्हाचे पोहे चागले मानवतात. विशेषतः लहान मुलांना सकाळचे किंवा मधल्या वेळेचे खाणे म्हणून ह्याचा उपयोग हितकारी ठरतो

ह्या पोह्यांचा तिखट व गोड चिवडा होतो. तसेच हे दद्या-दुधातून खाता येतात.

७५३ सदाशिव
पुणे २

भास्कर पांडुरंग सहस्रबुद्धे
कारखानदार.

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ—

वररोज सकाळी १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चालू ठेवी द सा द शें. २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द सा. द शें. ३ टक्के व्याज दिले जाते

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाचे दरांचद्वल बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्ज. सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात.

मॅनेजिंग एजंट्स.

मुंबई इलाख्यांतील सहकारी चळवळींच्या केंद्रस्थानी

असलेली

शेतकऱ्यांची प्रांतिक बँक

म्हणजेच

बॉम्बे प्रॉविन्शियल कोऑपरेटिव्ह

बँक, लिमिटेड.

(सहकारी कायद्यान्वये नोंदलेली)

स्थापना १९११.

मुख्य कचेरी—अपोलो रस्ता, कोट मुंबई.

शाखा

१ बारामती (जि. पुणे)	१६ अकलूज (जि. सोलापूर)
२ सातारा („ सातारा)	१७ विरमगाव („ अहमदाबाद)
३ इस्लामपूर („ „)	१८ धुळे („ प. सानदेश)
४ कन्हाड („ „)	१९ दोंडाईचे („ „)
५ तासगाव („ „)	२० शिरपूर („ „)
६ किलोस्करवाडी („ „)	२१ शहादे („ „)
७ शिराले („ „)	२२ नंदुरवार („ „)
८ कोरेगाव („ „)	२३ साक्री („ „)
९ भिवडी („ „)	२४ शिंदेवेडे („ „)
१० अहमदनगर („ अहमदनगर)	२५ तळोदे („ „)
११ शेवगाव („ „)	२६ मालेगाव („ नाशिक)
१२ कोपरगाव („ „)	२७ सटाणा („ „)
१३ चाई („ ठाणे)	२८ कळवण („ „)
१४ पालघर („ „)	२९ दोहद („ पंचमहाल)
१५ कल्याण („ „)	३० कालोला („ „)

खेळते भांडवल रु. २०००००००० चे वर

या बँकेत मुदतीच्या, चालू व सेविंग बँक ठेवी

स्वीकारल्या जातात

आणि

फक्त नोंदलेल्या सहकारी पतपेढ्यांनाच कर्ज

दिलीं जातात.

शिवाय

इलाख्यांतील बहुतेक सर्व प्रमुख ठिकाणी हुंडीचा

व्यवहार केला जातो.

या बँकेत येणारा पैसा, शेतकरी व इतर अल्प उत्पन्नाचे लोक, यांच्या प्रत्यक्षपणे उपयोगी पडतो.

पूर्ण माहितीकरिता हेड ऑफिस अगर शाखा-कचेऱ्यास लिहा

व्ही. एल. मेहता,

मॅनेजिंग डायरेक्टर.